

Az RS-09 Maulwurf traktor és munkagépei

Az RS-09 Maulwurf (magyarul vakond) eszközhordozó traktor elődjének, a 15 lóerős RS-08 Maulwurf típusnak a szériagyártása a kelet-németországi „VEB Traktorenwerk Schönebeck/Elbe” gyárüzemben 1952-ben kezdődött. A maga nemében rendkívül sokoldalú eszközhordozó erőgépet a schönebecki Traktor Művekben négy évig gyártották.

Az RS-08 egyik gyenge pontjának azonban a beépítésre került kis teljesítményű kéthengeres vízhűtéses dízelmotor bizonyult. Tartós üzemben tartása azonban nem volt elég gazdaságos, végeredményben nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. (Az RS-08 Maulwurf eszközhordozó erőgépből négy esztendő alatt 5750 darabot gyártottak.)

Az RS-09 Maulwurf konstrukció elkészítésénél a gyár mérnökei különös gondot fordítottak arra, hogy a sokoldalú használhatóság mellett az erőgép a lehető leggazdaságosabb legyen. Ezt segítette elő a traktor gerendelyére, valamint a hidraulikus hárompont függesztőberendezésre szerelhető munkagépek egyszemélyes kiszolgálása.

A léghűtéses négyütemű kéthengeres dízelmotor alkalmazása szintén hozzájárult a gazdaságos üzemeléshez. A motorblokk nem a hajtómű előtt, hanem mögé lett beépítve. A motor ilyen elhelyezéséből a vezető részére számos előny adódott. A vezetőülésből a rálátás minden felszerelt munkaeszköze zavartalanul bizonyult. A traktor szerkezeti megoldása lehetővé tette az egész kezelő berendezés átszerelését a hátramenethez is, amely a vezető számára nagy előnyt jelentett, különösen az erőgép farészére szerelt munkagépek üzemeltetésekor. Az RS-09 egyaránt alkalmas volt hordozott és függesztett munkagépek, valamint vontatott munkaeszközök üzemeltetésére. (A hajtóműegység – elől és hátul is – rendelkezett erőleadó tengellyel, amely lehetővé tette, hogy a traktor hátsó részére, valamint előre az úgynevezett hordozó vázra szerelt munkagépeket lehetett működtetni.)

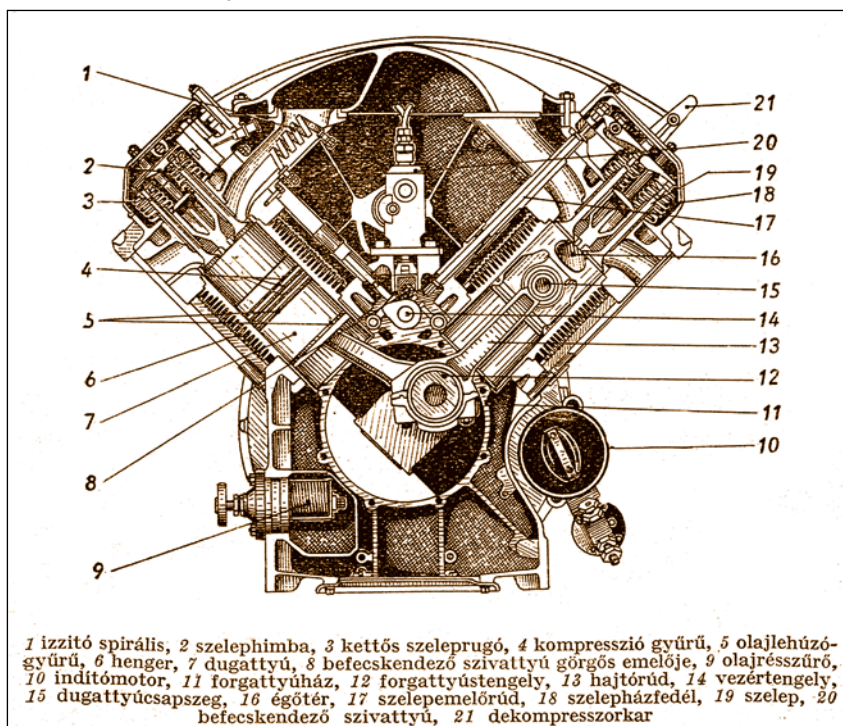

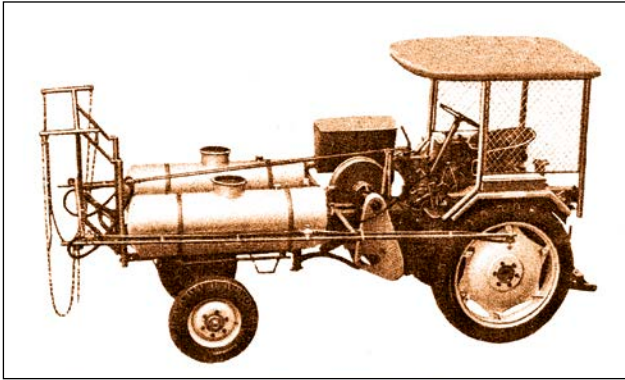
Az RS-re szerelt bukókeret

A 18 LE névleges teljesítményű – bolruságtól, vezetőfülke nélküli – RS-09 sorozatgyártását a németek 1955-ben kezdték meg, és 1964-ig gyártották. (A VEB Traktorenwerk Schönebeck indította be a szériagyártást, majd a VEB Landmaschinenbau folytatta.) Ennél, az erőgépek között különleges helyet foglaló típusnál már lehetővé vált a legkülönfélébb munkaeszközök célszerű felszerelése, amelyeket az erőgép kezelője különösebb megerőltetés nélkül megbízható pontossággal a traktor vezetésével egyidejűleg kezelhetett. Az eszközhordozó traktor ún. szerszámhordozó gerendelyes szerkezeti kialakítással készült, amelyre a rászert munkaeszközök működésére a vezető rálátott, ami nagymértékben megkönnyítette a munkáját. Az RS-09 különböző rendeltetésű munkaeszközei hidraulikus működtetéssel készültek. A járművet nagy hasmagassága (800 mm) miatt igen sokoldalúan ki lehetett használni a növénytermesztésben.

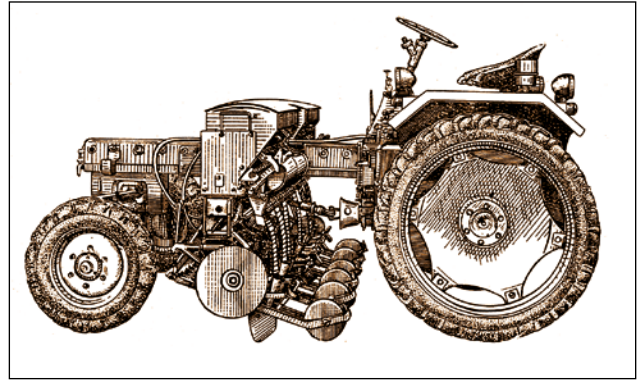
Kelet-Európában, a KGST (Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa) országokban bevált népszerű erőgéptípus 1959-ben jelent meg először a hazai termőföldeken, majd az 1960-as években ország-szerte elterjedt. A különféle munkaeszközökkel felszerelhető RS-09 Maulwurf traktorokkal – amelyeket használóik „mindenes masináknak” tekintettek – úgyszólván mindennemű mezőgazdasági gépi munkát el tudtak végezni. Főként kertészeti, szőlészeti üzemekben, háztáji gazdaságokban valamint kísérleti gazdaságokban volt kedvelt géptípus. Az évtized második felében már behozatalra kerültek az RS-09 továbbfejlesztett típusai, a 25 LE-s motorral gyártott RS-124-es

Az RS-09 traktor motorjának metszete

S-293/5 permetezőgéppel felszerelt traktor

Az RS-re szerelt vetőgép

Az RS-09 Maulwurf eszközhordozó traktor műszaki adatai

Motor	
– típus	AUSTRO–Diesel, négyütemű kéthengeres léghűtéses, dízelmotor
– típusjele	2 KVD 9 SVL
– a hengerek elrendezése	V alakban
– furat	85 mm
– löket	90 mm
– lökettérfogat	1020 cm ³
– sűrítési arány	18:1
– fordulatszám	3000/min (a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet 1959-ben végzett mérései szerint a motorteljesítmény: 16–16,5 LE 3000 fordulat mellett)
Hűtés	ventilátoros léghűtés
Önindító	Bosch gyártmány, 12 V, 1,8 LE
Tengelykapcsoló	egytárcsás, száraz, K 12 típusú
Sebességváltó	szorzórendszerű, homlokkerekes, 8 előre és 8 hátrameneti sebességfokozattal
Differenciálmű	globoidfogazású, 2 bolygókerékes
Erőleadó tengely	az RS-09 traktornak két erőleadó tengelye van, egy elől, egy hátul a DIN 9611 sz. szabvány szerinti kivitelben
Hidraulika	a traktor hidraulikája kettős működésű munkahengerekkel, fogaskerékrendszerű szivattyúval
Kormányzás	a kormánytengely teleszkópos, a kormánykerék a hátramenethez áthelyezhető
Külső méretek	
– hosszúság	3520 mm
– állítható nyomtávolsága	1250–1670 mm (a mellső tengely teleszkópos kiképzésű négy különböző nyomtávolság állítási lehetőséggel)
– állítható tengelytávolsága	1760–2210 mm (a hátsó kerékek négy különböző nyomtávolságra állíthatók)
– szabadmagasság	480–800 mm
Tömege	1250 kg (a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet 1959-ben végzett mérései szerint a fajlagos tüzelőanyag-fogyasztás 240–250 g/LE óra)

jelű erőgépek. (A Maulwurf traktorok korai példányai még védőkeret nélkül készültek.)

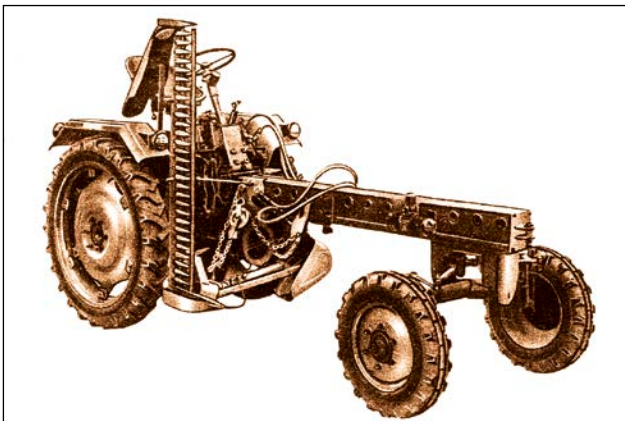
Az RS-09 és RS-124 traktor típusra szerelhető leggyakrabban használt munkagépek:

B-157 váltva forgató eke, B-391 borona, Saxonia A-188 vetőgép, A-761 vetőgép, D-344 műtrágyaszóró gép, S-293 permetező-porozógép, E-143 fűkasza, KA-1 a traktor gerendelyére szerelhető plató, E-730 répafejelő-szerszám, E-423 répaszedő-szerszám, T-274 répa-felrakó-eszköz, T-275 répaevél felrakó-eszköz, E-655 forgóvillás burgonyakiszedő, E-451 traktoros gereblye, B-233/1 kultivátor, E-912 kultivátor, E-914/1 univerzális szállító, T-150/1 emelőrakódó (cserélhető rakodófejekkel).

A már veterán, muzeális járműveknek tekinthető Maulwurf traktorokból – az RS-09 és RS-124 típusokból – még napjainkban is számos üzemekben példány található hazánkban. Egyes restaurált RS erőgépek az old timer rendezvényeken is megjelennek.

Réz Gyula
muzeológus

Fűkaszával szerelve

B 233/1 grubberrel felszerelve

